

The article deals with the search of means of optimization of musical and auditory development of future music teachers in the class of solfeggio. The essential characteristics of different types of ear for music are given (external, internal and architectonic). The components of the structure of the ear for music are revealed: compulsory components (relative, rhythmic, melodic, interval, emotional, analytical, harmonic, mood, tonal, sonority, intonation, timbre, dynamic, texture, polyphonic and heterophonic) and optional, unique components (absolute ear and synesthetic, in particular, colour ear).

The expediency of the combination of psychological and physiological factors in the process of improving the students' ear for music is substantiated. The paper emphasizes the necessity of widespread application of motivational approaches, means of activating students' educational activity in the class of solfeggio, correlation of the content, forms and methods of work with the needs of students' future musical-pedagogical and musical-performing activities. It is emphasized on the necessity of creative work intensification in the process of learning solfeggio by the students of higher educational institutions of musical-pedagogical profile.

The ways of introduction of modern special technical innovations into the educational process are revealed. The author proves the necessity to reform and diversify the base of musical materials used at practical classes in solfeggio, to use the fragments of musical works of contemporary music of various styles and genres, jazz and folk music. The mechanisms of integration of the discipline of solfeggio with other educational disciplines of professional and practical training of music teachers are outlined.

The main elements of pedagogical support of students' independent work aimed at the improvement of their musical-acoustic skills and habits are given.

Key words: *ear for music, solfeggio, future teachers of music, educational process, methodological tools, modernization, pedagogical support, technical innovations.*

УДК 378.016:780.016.432

DOI: 10.32626/2309-9763.2018–25.–2.21-28

Людмила Воєвідко
Liudmyla Voievidko

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ORGANIZATION OF INDEPENDENT WORK OF HIGHER EDUCATION APPLICANTS

У статті розглядаються методи організації та форми самостійної роботи здобувачів вищої освіти з профільної дисципліни навчального плану – методики музичного виховання. Акцентується увага на різноманітності форм самостійної роботи студентів у виконанні навчальної та робочої навчальної програм із дисципліни. Наголошується на важливості самостійної роботи здобувачів вищої освіти із шкільними програмами “Музичне мистецтво” та виокремлено основні її вектори.

Ключові слова: *методика музичного виховання, форми самостійної роботи здобувачів вищої освіти, освітня парадигма, фахова підготовка, якість, контроль, вимоги, активізація, критерії, модернізація, організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти.*

Інтеграція України у світовий освітній простір потребує особливої уваги у питанні професійного становлення та самовдосконалення майбутнього вчителя, особистість якого має бути неповторною та творчою; вчителя, який був би здатним здійснювати освітню діяльність на високому професійному рівні, гідно конкурувати на сучасному ринку праці та послуг.

Вирішення цієї проблеми навряд чи можливе тільки шляхом передачі знань у готовому вигляді від викладача до студента. Необхідно перетворити студента з пасивного споживача

знань на активного їх творця, що вміє побачити та сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її розв'язання, знайти оптимальний шлях досягнення результату і довести правильність свого вибору.

Важливе значення у формуванні необхідних знань та якостей майбутнього вчителя має самостійна робота студентів. Форми самостійної роботи з навчальної дисципліни “Методика музичного виховання” для студентів є різні та визначаються навчальною та робочою навчальною програмами. Залежно від мети, завдань та змісту навчальної дисципліни слід акцентувати увагу студентів на такі аспекти самостійної роботи:

- опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка доповідей, повідомлень та есе за визначеною та узгодженою зі студентами тематикою;
- виконання домашніх завдань;
- підготовка до практичних та лабораторних занять;
- підготовка до модульних контрольних робіт та інших форм поточного контролю;
- систематизація вивченого матеріалу курсу перед написанням модулів та іспитом;
- відпрацювання тренінгових програм (завдань) із навчальної дисципліни;
- виконання індивідуальних завдань (формування та показ (презентація) фрагментів уроку з різних видів діяльності школярів; написання реферату за відповідною проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за проблематикою курсу; аналітичний розгляд наукових та навчально-методичних публікацій);
- написання курсової роботи; написання кваліфікаційної роботи з методики музичного виховання тощо.

За обов'язковістю виконання студентом завдань виділяють три групи самостійних робіт у формах навчання [5, с. 121]:

- обов'язкова – передбачена навчальною і робочою навчальною програмами (це виконання традиційних домашніх завдань, написання і захист курсових та дипломних робіт, а також ті види завдань, які студенти самостійно виконують під час навчальної, виробничої і переддипломної практик);
- бажана – наукова й дослідна робота студентів у закладі вищої освіти передбачає самостійне проведення досліджень, збирання й аналіз навчально-методичної інформації; до цієї ж категорії належать аудиторні заняття, участь у роботі наукового студентського товариства (гуртки, конференції, підготовка доповідей, тез та статей);
- добровільна – робота в позааудиторний час (участь у кафедральних, міжкафедральних, міжфакультетських, міжвузівських і всеукраїнських олімпіадах, вікторинах, конкурсах, конференціях тощо).

За видами діяльності самостійну роботу студентів поділяють на навчально-пізнавальну (через мислення, синтез, аналіз тощо) і професійну (певні конкретні дії студента, що їх виконують спеціалісти в умовах виробництва). У своїх дослідженнях науковці [8, с. 209] також розглядають:

- репродуктивні самостійні роботи студентів (опрацювання лекційного матеріалу, вивчення нового матеріалу за окресленим джерелом інформації, використання теоретичного матеріалу для розв'язання завдань за певними визначеними алгоритмом тощо);
- частково-творчі самостійні роботи (вивчення або використання матеріалу за поданими питаннями, підготовка до практичних або лабораторних занять, розв'язання задач, тестів тощо);
- творчі самостійні роботи (ознайомлення з додатковою інформацією з теми лекції, підготовка доповіді, наукових повідомлень, рефератів, переклад спеціальної літератури, розв'язання задач нестандартними методами, виконання курсових, дипломних і магістерських робіт тощо).

Реформа вищої освіти, що відбувається сьогодні, пов'язана за своєю суттю з переходом від парадигми навчання до парадигми освіти. У цьому плані варто визнати, що самостійна робота студентів є не просто важливою формою освітнього процесу, вона має стати його основою [8, с. 93]. При цьому для ефективної організації і проведення самостійної роботи та контролю за нею потрібна якісна та доступна науково обґрунтована інформаційно-методична база. Але, на жаль, сьогодні система освіти України, зокрема вищої, не має належної державної підтримки в забезпеченні сучасними навчальними та інформаційними засобами, зміцненні матеріально-технічної бази навчальних закладів, здійсненні наукового забезпечення інноваційних технологій. Також прикро, що у нас відсутні підручники і навчальні посібники, які б стимулювали активне самостійне творче мислення студента. Наші бібліотеки, на відміну від європейських, не наповнені достатньою кількістю літератури, аудіо- та відеотеками, електронними носіями інформації тощо.

Майже без перебільшення можна стверджувати, що навчання – це самоосвіта, що ґрунтується на самостійній роботі студентів. Уся педагогічна та методична майстерність викладача полягає у створенні оптимальних умов для такої роботи. Він зобов'язаний зробити все, щоб сприяти розвитку здібностей кожного студента, бо від цього залежить якісний рівень вищої освіти взагалі – першочергове завдання модернізації освіти і створення зони Європейської вищої школи. Вважаємо доцільним сформулювати низку вимог щодо організації самостійної роботи:

1. Організація самостійної роботи у всіх ланках освітнього процесу, в тому числі й на етапі засвоєння нового матеріалу.

2. Умотивованість навчального завдання (для чого, чому сприяє).

3. Чітка постановка пізнавальних завдань.

4. Алгоритм, метод виконання роботи, усвідомлення студентом способів та прийомів її виконання.

5. Комплексний підхід до організації самостійної роботи студентів за всіма формами аудиторної роботи.

6. Поєднання всіх рівнів (типів) самостійної роботи.

7. Забезпечення накопичення студентами фонду загальних прийомів, методів, умінь, способів розумової праці, за допомогою яких засвоюються знання.

8. Формування активної позиції студентів, студенти – безпосередні учасники процесу пізнання.

9. Спрямованість завдань для самостійної роботи не стільки на засвоєння окремих фактів, скільки на розв'язання проблем.

10. Навчити студентів бачити і формулювати проблеми, самостійно їх вирішувати, вибірково використовуючи для цього наявні знання, уміння і навички, перевіряти здобуті результати.

11. Активізувати розумову діяльність студентів, надаючи їм роботу, що вимагає посиленого розумового напруження.

12. Диференціація та індивідуалізація самостійної роботи.

13. Визначення видів консультаційної допомоги (консультації – настановні, тематичні, проблемні).

14. Визначення критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів.

15. Забезпечення контролю за якістю виконання (вимоги, консультації). Урізноманітнення видів і форм контролю (колоквіум, контрольні роботи, тести тощо).

16. Створення необхідного методичного матеріалу для організації самостійної роботи студентів.

17. Грамотне управління самостійною роботою студентів і надання їм своєчасної допомоги для усунення недоліків.

Відзначимо, що організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти на різних етапах навчально-пізнавальної діяльності (під час вивчення нового матеріалу на лекції, застосування

вивченого до розв'язування завдань на практичному занятті, виконання індивідуального завдання тощо) сприяє підвищенню результативності навчання, розвиває довільну увагу студентів, формує в них здатність міркувати, запобігає формалізму у засвоєнні знань, розвиває активність та самостійність як риси характеру.

При цьому дослідники виділяють, що ефективність самостійної роботи студентів зумовлюється, насамперед: сформованістю пізнавальних мотивів; адаптивними можливостями студентів до індивідуального самостійного розвитку в умовах процесу навчання у закладі вищої освіти; якісною та доступною науково-обґрунтованою інформаційно-методичною базою; чітким налагодженим контролем за її виконанням [8, с. 124].

Навчальний предмет “Музика” в установах загальноосвітнього типу (школи, гімназії, ліцеї) є єдиною дисципліною музичної освіти, яку освоюють усі діти. Згідно з прийнятими в країні нормативами, обов'язковий предмет “Музика” у навчальному плані школи представлений з 1 до 8 класу одним уроком на тиждень, загальним обсягом 34 години на рік. Ефективному розвитку системи художньої освіти та естетичного виховання дітей заважає недостатня кількість навчальних годин, що виділяють на вивчення предметів художньо-естетичного циклу в школі. (У більшості країн світу на ці предмети відводиться в кілька разів більше часу.) Необхідно значне (мінімум удвічі) збільшення кількості годин на заняття мистецтвом, в першу чергу, в молодшому шкільному віці, який є особливо ексцитаційним для художнього розвитку школярів. Найважливішим принципом структурування музичної освіти має стати єдність двох начал: пізнання природи музики через імпровізаційний особистий досвід і активне сприйняття її через різноманітні форми кращих зразків музичного мистецтва. Музика у жодному випадку не повинна відриватися від життя школяра, його внутрішнього світу, особистого досвіду, дійсності, яка його оточує.

У процесі фахової підготовки, у тому числі і самостійного аспекту, студенти мають усвідомлювати, що результатами занять із “Музики” повинні стати:

- зростання інтересу й любові до класичної, народної, духовної та сучасної музики;
- здатність оцінити красу музики, відчуття співпереживання музичним образам, втілених у творах мистецтва;
- виникнення музично-естетичного відгуку на твори мистецтва, неUTILІтарного ставлення до нього;
- осягнення закономірностей мистецтва;
- розвиток музично-образного мислення, навичок сприйняття музики, здатності міркувати про неї у зв'язку з життям і з іншими видами мистецтв;
- розвиток творчих музичних здібностей, практичних умінь і навичок у процесі слухання та виконання музичних творів, імпровізації, пластичного інтонування, музично-ритмічного руху;
- становлення музично-естетичного смаку, потреби у спілкуванні з високохудожньої музикою, в музичній самоосвіті [2, с. 46].

У початковій школі заняття здійснюються на уроках музики, де має мати місце послідовне, систематичне осягнення учнями мистецтва з опорою на живе його сприйняття, наявний життєво-музичний досвід школярів і узагальнення, до яких вони приходять разом із учителем. На цій основі народжується і розвивається вміння чути музику, формуються інтонаційно-образне мислення, багата уява, фантазія та інтуїція учнів.

Студенти мають чітко розуміти, що необхідно активізувати різноманітну, й особливо виконавську, музичну діяльність молодших школярів [1, с. 308]. Надзвичайно важливо в цьому віці розвиток навичок грамотного, виразного та емоційного хорового співу, що містить у собі серед інших багатьох принад можливість досягнення гармонії в колективній взаємодії учасників хору, під час якого діти звертаються до досвіду голосового, інструментального, пластичного інтонування.

Також убачаємо доцільність активних занять, пов'язаних з рухом дітей під музику, зі створенням художніх образів через рух, зі спробами вокальних та інструментальних імпрізацій, з організацією оркестру дитячих музичних інструментів. Виконавські музичні навички сприяють яскравому творчому самовираженню школяра, почуттю співпереживання, співучасті, об'єднання навколо розкриття художнього образу музичних творів.

Осягнення найкращих зразків класичної, народної, духовної та сучасної музики, знань, які розкривають насамперед інтонаційну, жанрову, стильову природу музичного мистецтва і музичної творчості, здатне зіграти свою естетичну, освітню і виховну роль лише в тому випадку, якщо почуту музику глибоко переживають й осмислюють школярі.

Музичний матеріал повинен майстерно поєднувати спектр форм та жанрів музичних творів, повинен бути спрямований на те, щоб дати змогу кожному школяру відчувати радість від спілкування з музикою, від індивідуального вираження себе в музиці, від відчуття себе творчою особистістю, який сприймає музику як привабливе явище, що володіє особливою емоційною силою. Важливо прагнути до того, щоб кульмінацією кожного уроку ставало глибоке "проживання" школярами справді художнього музичного твору. Такий підхід дає змогу школярам шукати свій шлях у світ музичного мистецтва.

Активне поєднання індивідуальних і колективних видів музичного сприйняття і творчості в підлітковий період зміцнює соціальні параметри особистості, яка формується на глибинному, інтуїтивно-емоційному рівні, дає відчуття цінності не тільки Я, але і Ми через досвід інтонаційно-образного взаємодії. Велику увагу слід приділити сучасним способам спілкування з музикою, застосовуючи комп'ютерну техніку, електронно-музичні інструменти тощо.

У старших класах музику включають в історичний контекст. У цей період до освітнього процесу вводять уявлення про історичні стилі в музиці та інших видах мистецтва. Все більш виявляється гуманістична сутність музики, завдяки чому старші школярі виявляються готовими до сприйняття складних музичних творів як вищих досягнень людського духу. У старших класах використовують увесь накопичений на попередніх щаблях музичної освіти досвід, розповідають про синтез різних мистецтв, освоюють універсалії загальномузичної мови і естетичного ставлення до світу загалом. Посилюють акцент на самостійну музично-освітню діяльність підлітків, на більш поглиблені заняття музикою в тих формах, до яких учні виявляють найбільший інтерес. Особливе значення набуває освоєння ними сучасних способів синтезування звуків, усіх технічних та електронних засобів спілкування з музикою в сучасних умовах. Необхідною є розробка та видання нового покоління підручників та навчальних посібників із музики для учнів з урахуванням технічного рівня, що відповідає світовим стандартам.

Сучасна музична освіта школярів передбачає реалізацію таких завдань:

- художньо-образне пізнання світу і виховання почуття єдності з ним (цілісне світорозуміння);
- виховання безкорисливого ставлення до світу;
- формування культури почуттів, емоційної сфери людини, його асоціативного мислення;
- гуманістичне виховання і духовно-моральний розвиток;
- засвоєння національних та загальнолюдських цінностей культури минулого і сьогодення;
- патріотичне виховання;
- формування творчої активності;
- інтеграція особистісних якостей у національну та світову художню культуру.

У школі відбувається закладення фундаменту музичної культури, що виражається в підготовці школяра до емоційно-ціннісного відношення до мистецтва і життя, у розвитку адекватного музичного сприйняття, морально-естетичної сутності музичного мистецтва, в накопиченні досвіду музично-творчої діяльності. Музична освіта школярів спрямована на розвиток у них цілісного уявлення про музичне мистецтво, набуття ними опорних, ключових

знань, умінь і навичок музичної діяльності, у своїй сукупності забезпечує школярам базу для подальшого самостійного спілкування з мистецтвом, для самоосвіти і самовиховання в умовах музичного виховання в сучасній основній школі.

У процесі навчальних занять із методики музичного виховання студенти повинні знати, що навчальний предмет “Музика” в школі має на меті:

- захопити учнів музикою, прищепити інтерес і любов до неї, навчити цінувати її красу, розвинути емоційну сферу учнів, викликати естетичний відгук на музичні твори, почуття співпереживання музичним образами;
- розвинути музично-образне мислення, навчити розбиратися в закономірностях мистецтва, сприйнятті музики; навчити міркувати про неї, пов’язуючи з життям та іншими видами мистецтва;
- закласти основи творчих музичних здібностей, практичних умінь і навичок у процесі виконання та сприймання музичних зразків;
- розвинути музично-естетичний смак і потребу в спілкуванні з музичними шедеврами; спонукати до музичної самоосвіти.

Із окресленими завданнями узгоджують зміст музичного виховання, який умовно можна визначити як єдність трьох блоків:

- 1) зміст мистецтва – оцінне усвідомлення життєвих явищ. Мистецтво як культура відносин, досвід поколінь в образах, в усвідомленні добра і зла;
- 2) творча позиція;
- 3) розвинуте асоціативне мислення як основа творчої здатності школярів.

Окреслені блоки характерні для естетичного виховання в широкому розумінні. Щодо музичного виховання Е. Абдуллін конкретизував елементи змісту так:

- досвід емоційно-морального ставлення до дійсності, втілений у музиці;
- музичні знання;
- музичні вміння та навички, які проявляються у творчій діяльності школярів.

Уроки музики, на думку О. Ростовського, мають бути пройняті думкою про те, що музична творчість українського народу – нев’януча окраса його духовної культури. Завданням учителя є формування творчих здібностей учнів. Це стосується співу, музикування і художнього смаку. Вчитель має враховувати сучасні підходи до навчання й одночасно спиратися на закономірності самої музики, пам’ятаючи, що урок музики повинен бути цілісним уроком мистецтва.

Продовжуючи традицію Д. Кабалецького, О. Ростовський [6, с. 4] зазначає, що опора на три основні типи музики – пісню, танець, марш (“Три кити”), дає змогу поєднати велике музичне мистецтво з музичними заняттями в школі, забезпечити тісний зв’язок цих занять із повсякденним життям школярів, зробити процес навчання емоційно привабливим.

Важливою особливістю програми О. Ростовського є тематична побудова, яка розкриває основні закономірності й функції музичного мистецтва. Кожен семестр навчального року має дві теми, які послідовно поглиблюючись, розкриваються від уроку до уроку. Між семестрами та усіма роками навчання також забезпечується внутрішня послідовність і цілісність [6, с. 5]. Форми музичних занять, за програмою О. Ростовського, мають сприяти духовному розвитку школярів, формуванню світогляду, вихованню моралі. Саме на вирішення цих завдань має бути спрямована творча ініціатива вчителя.

Сутність концепції О. Ростовського щодо педагогічного керування процесом музичного сприймання школярів полягає у ставленні до нього як до соціально-педагогічного явища, в якому об’єктивні та суб’єктивні чинники перебувають у нерозривній єдності та взаємозв’язку. Керування музичним сприйняттям буде ефективнішим за умови інформаційного забезпечення процесу, створення настанови на сприймання, здійснення художньо-педагогічного аналізу, забезпечення взаємодії різних видів мистецтва, організації самостійної музичної діяльності школярів [там само].

Л. Масол вважає, що узагальнення педагогічного досвіду, світових тенденцій, наукових джерел дає підстави для теоретичного обґрунтування змісту загальної мистецької освіти за моделлю поліцентричної інтеграції знань, що відображує реальний поліфонічний художній образ світу.

Спільними для всіх видів мистецтв є естетичне відображення в художніх образах закономірностей людського буття, тобто духовно-світоглядна спорідненість, що зумовлює єдину тематичну структуру програми “Мистецтво”, логіку об’єднання навчального матеріалу в цілісні блоки. Ставлення особистості до себе, до інших людей, до світу, до культури – провідні цінності, які стають базовими у моделюванні змісту загальної мистецької освіти.

Ефективному опануванню специфіки художньо-образної мови кожного з видів мистецтва і розумінню його цілісності сприяє також інтеграція елементів змісту на основі єдності універсальних художньо-естетичних категорій. Розробка вчителем технологій інтегрованих уроків, насамперед вступних та узагальнених у межах кожної теми, залежить від обсягу споріднених тематичних художньо-естетичних елементів.

Таким чином, інтеграція знань та уявлень учнів здійснюватиметься на таких рівнях за вдалого керівництва майбутніми вчителями цим процесом:

- духовно-світоглядний (через спільний тематизм, що відображує фундаментальний зв’язок усіх видів мистецтва з життям);
- естетико-мистецтвознавчий (через спільність або спорідненість мистецьких понять, універсальність естетичних категорій);
- психолого-педагогічний (через технологію інтегрованих уроків різного типу).

Зміст програми “Мистецтво” включає такі умовно окреслені наскрізні компоненти, як:

- 1) сприймання, аналіз-інтерпретація та оцінювання творів мистецтва;
- 2) практична художньо-творча діяльність школярів;
- 3) естетико-мистецтвознавча пропедевтика (засвоєння понять і термінів) [4, с. 43].

Методична система, що забезпечує реалізацію закладених у зміст програми ідей, спрямовується на розвиток таких якостей учнів, як ініціативність, активність, самостійність, креативність, критичність. З цією метою використовують технології особистісно розвивального спрямування на основі суб’єкт-суб’єктної взаємодії, діалогу культур; пріоритет надають інтерактивним та ігровим методикам, емоціогенним ситуаціям.

Замість традиційного “аналізу” введено поняття “аналіз-інтерпретація” та “оцінювання” художніх творів, адже принципового значення набуває пошук учнями в мистецтві особистісно значущих смислів, співзвучних власному досвіду. Підвищується роль диференціації художньо-творчої діяльності учнів на матеріалі різних видів мистецтв з урахуванням індивідуальних особливостей і здібностей.

В авторській концепції поліцентричної художньої інтеграції Л. Масол [3, с. 39] виокремлено три групи інтеграторів – духовно-світоглядні, естетико-мистецтвознавчі, психолого-педагогічні. Вони об’єднані спільним наскрізним тематизмом (теми навчальних років та окремих розділів). У програмі “Мистецтво” для початкової школи основою інтегрування змісту є ідея відображення в мистецтві універсальїй реального світу.

У процесі самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни над програмами “Музичне мистецтво” для загальноосвітніх шкіл ми пропонуємо студентам розробляти тести до програм, зокрема до програм під керуванням О. Ростовського [6, с. 1-128; 7, с. 1-102].

Отже, правильно організована самостійна робота здобувачів вищої освіти – це перехід до методів активного навчання, мета якого – якість. Саме тому процес організації самостійної роботи студентів займає чільне місце в сучасній вищій освіті й потребує постійного вдосконалення та уваги. При цьому вища школа має створити такі умови, які б спонукали здобувачів вищої освіти, особливо майбутніх учителів, до самостійного пошуку, саморозвитку, самовдосконалення та індивідуальної творчої роботи.

Список використаних джерел

1. Воевідко Л.М. Оптимізація процесу фахової підготовки студентів / Л. М. Воевідко // Збірник наукових праць “Педагогічна освіта: теорія і практика”. – Вип. 12 – Кам’янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2012. – С. 306-310.
2. Воевідко Л.М. Самостійна робота студентів з методики музичного виховання: методичні рекомендації / Л.М. Воевідко – Кам’янець-Подільський: ФОП Сисин Я.І., 2013. – 88 с.
3. Масол Л.М. Образ – слово – думка: полікультурний діалог в освітньому просторі / Л.М. Масол // Мистецтво та освіта. – 1999. – №4. – С. 38-45.
4. Масол Л.М. Школа культури виховує людину, яка мислить і прагне творити / Л.М. Масол // Початкова школа. – 2001– №4. – С. 42-44.
5. Мороз О. Г. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація: [навч. посібник] / О. Г. Мороз, В. О.Сластьонін, Н. І. Філіпенко. – Київ, 1997. – 168 с.
6. Програми та поурочні методичні розробки для середніх загальноосвітніх шкіл. Музика: 1 – 4 класи / авт. кол.: О. Ростовський, Р. Марченко, Л. Хлебникова, З. Бервецький. – Київ : Перун, 1996. – 128 с.
7. Програми та поурочні методичні розробки для середніх загальноосвітніх шкіл. Музика: 5–8 класи / авт.кол.: О. Ростовський, Р. Марченко, Л. Хлебникова, З. Бервецький. – Київ : Перун, 1996. – 102 с.
8. Стратегія посилення самостійної роботи студентів у контексті приєднання України до Болонського процесу: Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції, 14-15 грудня 2004 р. / Г. В. Стадник та ін. (ред.). – Харків : ХНАМГ, 2004. – 243 с.

The article deals with methods of organisation and forms of students' independent work in the major discipline of the curriculum – “Methods of music education”. The attention is paid to the diversity of forms of higher education applicants' independent work in the realisation of the curriculum and syllabus on the discipline.

The author gives the requirements for organization of independent work: organization of independent work at all levels of educational process; motivation of the educational task; clear formulation of cognitive tasks; algorithm, student's awareness of the methods and techniques of fulfilling the task; integrated approach to the organization of students' independent work in all forms of classroom work; combination of all types of independent work; providing the accumulation by students of the fund of general methods, techniques, skills, ways of mental work, through which knowledge is acquired; the formation of students' active position; the focus of tasks for independent work not on the assimilation of individual facts but on solving problems; teaching students to identify and formulate problems, solve them independently; to intensify students' mental activity; differentiation and individualization of independent work; setting of the consultation assistance types; definition of criteria for assessing students' academic achievement; providing the control over the quality of tasks fulfilment; the diversification of types and forms of control; creation of the necessary methodical material for the organization of students' independent work; competent management by students' independent work and providing them with opportune assistance to eliminate disadvantages.

The importance of higher education applicants' independent work with school syllabus in “Musical art” is emphasized and its main vectors are singled out.

Key words: *methods of music education, forms of higher education applicants' independent work, educational paradigm, professional training, quality, control, requirements, activation, criteria, modernization, organization of higher education applicants' independent work.*